

Број: 551/2009-Д-02
Датум: 14.12.2009.

ПРИВРЕДНО ДРУШТВО „ЈУГОИСТОК“, НИШ
Драгољуб Здравковић, директор
Булевар др Зорана Ђинђића 46а
18000 Ниш

Поштовани,

У прилогу Вам достављамо Мишљење на предлог Одлуке о утврђивању цена за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије, који сте нам доставили дописом број 722/26 од 07.12.2009. године.

С поштовањем,

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

15.12.2009.

Zoran Nikolic

На основу члана 36. став 3. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 84/2004) и члана 12. тачка 8. Статута Агенције за енергетику Републике Србије („Службени гласник РС“, број 52/2005), Савет Агенције за енергетику Републике Србије, на 123. седници од 14.12.2009. године, разматрао је Предлог одлуке о утврђивању цена за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије ПД „Југоисток“, Ниш и даје следеће

МИШЉЕЊЕ

1. ПД „Југоисток“, Ниш – оператор дистрибутивног система за електричну енергију, доставило је својим актом број 7614 од 08.12.2009. године, на мишљење Агенцији за енергетику Републике Србије, Предлог одлуке о утврђивању цена за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије, којим су утврђене следеће цене:

Корисници система	Обрачунски елементи	Јединица мере	Дневни тарифни став	Динара за јединицу мере
Средњи напон, ниски напон и широка потрошња	Обрачунска снага	kW		186,302
Средњи и ниски напон	Активна енергија	kWh	нижи	0,350
Широка потрошња	Активна енергија	kWh	нижи	0,685
Средњи и ниски напон	Реактивна енергија	kvarh		0,396
Јавно осветљење	Активна енергија	kWh		2,006

2. Агенција за енергетику Републике Србије је, у поступку оцене Предлога, утврдила да је ПД „Југоисток“, Ниш при утврђивању цена за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије:
 - обрачунало максимално одобрени приход и извршило алокацију максимално одобреног прихода на тарифне елементе применом критеријума и мерила утврђених Методологијом за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за дистрибуцију електричне енергије (Службени гласник РС“, број 68/2006, 18/2007 и 116/2008), и
 - исказало цене у складу са Тарифним системом за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС“ број 1/2007.).
3. По оцени Агенције, анализом кључних елемената по основу којих је ПД „Југоисток“, Ниш обрачунао предложене цене, може се констатовати да се део предложеног максимално одобреног прихода, који се односи на покриће оперативних трошкова, може прихватити. Трошкови амортизације су исказани реално и могу се сматрати оправданим.
4. У достављеном предлогу ПД „Југоисток“, Ниш је обрачунало повраћај на регулисана средства са стопом једнаком 3,45% за енергетску делатност дистрибуције електричне енергије и енергетску делатност управљања дистрибутивним системом за електричну енергију. С обзиром да је према становишту Агенције економски оправдана стопа повраћаја на регулисана средства 7,50%, то се предложена стопа повраћаја може

прихватити. Полазећи од чињенице да су средства ПД „Југоисток“, Ниш у државној својини, о висини стопе повраћаја на регулисана средства, треба да се определи оснивач, у складу са политиком развоја делатности, општом политиком цена и макроекономском политиком.

5. На основу констатација и оцена изнетих у тачкама 2. 3. и 4. овог Мишљења, Агенција сматра да је Предлог цена из тачке 1. прихватљив.

Агенција заснива наведено мишљење на анализи енергетско–техничких величина и карактеристика електроенергетског система и анализи економско–финансијских показатеља садржаних у документацији достављеној уз наведени Предлог одлуке, као и претходним додатним образложењима и корекцијама извршеним по захтеву Агенције.

Да би се обезбедили услови и неопходне подлоге за даље вођење политике цена у електродистрибутивном сектору и оцену трошкова и оправданих прихода, Агенција сматра неопходним да ПД „Југоисток“, Ниш обезбеди адекватно раздвајање средстава, трошкова и прихода по енергетским делатностима за које су лиценцирани. Агенција позива ПД „Југоисток“, Ниш да што пре донесе квантификовани план смањења губитака у дистрибутивној мрежи.

Ставови Агенције изнети у овом мишљењу, детаљније су образложени у Аналитичкој основи, која је саставни део овог мишљења.

Број: 560/2009-Д-И/13

Београд, 14.12.2009. године

АНАЛИТИЧКА ОСНОВА

за оцену и давање мишљења о ценама за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије

Уводне напомене

У складу са чланом 36. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, 84/2004), ПД „Југоисток“, Ниш као оператор дистрибутивног система за електричну енергију, доставило је Агенцији за енергетику Републике Србије (у даљем тексту: Агенција), на давање мишљења, Предлог одлуке о утврђивања цена за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије (у даљем тексту: Предлог акта) бр.722/26 од 07.12.2009. године (допис заведен у Агенцији под бројем 551/2009-Д-02 од 08.12.2009. године).

У прилогу наведеног акта, достављено је образложење Предлога одлуке са потребним енергетско-техничким и економско-финансијским подацима. Ови подаци се односе на 2009. годину, изражени су у текућим ценама за 2009. годину и на њима се заснива предлог цена. Агенција је захтевала да ЈП ЕПС достави податке за 2010. годину и на основу њих ће бити оцењена оправданост трошкова за 2010. годину у целини.

Плански економско-финансијски подаци усаглашавани су са подносиоцем предлога и кориговани у периоду и пре подношења предлога.

Цене за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије се утврђују по први пут, односно до сада нису биле у примени. Овим се омогућава излазак на тржиште купаца који су прикључени на дистрибутивну мрежу.

Полазне основе

Све енергетско-техничке и економско-финансијске табеле за енергетску делатност дистрибуције електричне енергије и делатност управљања дистрибутивним системом за електричну енергију, приложене уз Предлог акта, подносилац предлога је формално-технички правилно попунио. Економско-финансијска анализа приложеног акта о ценама садржи анализу сваког појединачног елемента формуле дефинисаног у методологији за израчунавање максимално одобреног прихода и проверу формално-техничке исправности алокације максимално одобрених прихода на тарифне елементе (односно израчунавање цена по тарифним ставовима).

У поступку оцене оправданости планираних трошкова пословања у 2009. години и начина исказивања њихове вредности, Агенција је имала у виду следеће чињенице:

- Подносилац предлога послује у саставу ЈП „Електропривреде Србије“ (у даљем тексту: ЈП ЕПС) и има правну форму зависног привредног друштва почев од 01. јануара 2006. године, што има значаја приликом планирања одређених економско-финансијских позиција (целокупан капитал подносиоца предлога је државни капитал, трошкови зарада су под контролом надлежних министарстава, одлуку о расподели добити доноси Управни одбор подносиоца уз сагласност Оснивача);

- Подносилац предлога је ималац лиценци за обављање четири енергетске делатности: дистрибуција електричне енергије, управљање дистрибутивним системом за електричну енергију, трговина на мало електричном енергијом за потребе тарифних купаца и производња електричне енергије;
- Подносилац предлога је имао обавезу да у складу са чланом 43. Закона о енергетици изврши раздвајање књиговодствених рачуна по делатностима. Подносилац је саставио и Агенцији доставио билансе стања и билансе успеха по делатностима за 2008. годину (који су резултат књижења на јединствени рачун привредног друштва и њиховог *ex post* раздвајања а не реалног – *ex ante* рачуноводственог раздвајања), као и Извештај независног ревизора о извршеној ревизији финансијских извештаја подносиоца предлога за 2008. годину. С тим у вези, сви подаци који су у економско-финансијским табелама наведени за 2008. годину, усклађени су са подацима из биланса стања и биланса успеха за поменуте енергетске делатности. Такође, алокација заједничких позиција биланса стања и биланса успеха, које имају утицаја на формирање максимално одобрених прихода за предметне енергетске делатности може бити прихваћена, односно подносилац предлога је дефинисао кључеве за расподелу заједничких трошкова, средстава и осталих прихода у регулаторном периоду. Напомињемо, да Агенција није имала увид у детаљан списак некретнина, постројења, опреме и нематеријалних улагања која чине регулисана средства подносиоца предлога и узевши у обзир и чињеницу да се радило о *ex post* рачуноводственом раздвајању не може у потпуности да тврди да је рачуноводствено раздвајање извршено на начин као кад би ове активности вршила засебна предузећа. Међутим, у циљу развоја конкурентности и тржишта електричне енергије формирањем и објављивањем цена коришћења система за дистрибуцију електричне енергије, Агенција сматра да се извршено раздвајање књиговодствених рачуна по делатностима може прихватити уз обавезу подносиоца захтева да у наредном периоду уклони уочене недостатке и обезбеди независну ревизију биланса за све делатности у складу са чланом 43. Закона о енергетици.

Анализа оправданости трошкова пословања

Техничке и енергетске величине

ПД „Југоисток“, Ниш послује у саставу вертикално организованог предузећа ЈП ЕПС и обавља регулисане енергетске делатност на систему који располаже са 6312 трафостаница укупне инсталисане снаге 3.692 MVA. Дужина дистрибутивне мреже свих напонских нивоа је око 30.000 km. ПД „Југоисток“, Ниш испоручује електричну енергију купцима преко 581.777 бројила.

Планирано је преузимање 5.049 GWh електричне енергије, од чега ће 24.2 GWh бити преузето од дистрибутивних електрана. Планирани су губици електричне енергије у дистрибутивној мрежи од 843 GWh или 17,3% од преузете енергије умањене за потрошњу тарифних купаца чији су објекти прикључени на мрежу 110 kV. Иако су планирани губици виши од технички оправдане вредности, они су нижи од остварених у 2008. години, када су износили 18,5%. Агенција прихвата планирану стопу губитака, али сматра да ПД „Југоисток“, Ниш мора унапређивати и ригорозније спроводити план смањивања губитака и осетније смањивати трошкове по овом основу у наредним регулаторним периодима. Потребно је обезбедити и много ефикаснију подршку полиције и правосудних органа ПД „Југоисток“, Ниш у сузбијању нетехничке компоненте губитака.

Оперативни трошкови

- Оперативни трошкови подносиоца предлога су планирани по делатностима на основу Електроенергетског биланса, потребног рационализованог физичког обима утрошака, актуелних тржишних цена, макроекономских претпоставки утврђених Меморандумом о буџету и економској и фискалној политици за 2009. годину са пројекцијом за 2010. и 2011. годину Владе Републике Србије, законских и уговорених обавеза и степена извршења Програма пословања за 2008. годину (активности предвиђене Програмом пословања за 2008. годину које нису извршене пренете су у 2009. годину). Економско–финансијска анализа оперативних трошкова узела је у обзир остварене трошкове у претходних 7 година (2002-2008 године) на нивоу привредног друштва, при чему су за свођење на цене 2009. године коришћене остварене годишње стопе инфлације период на период. С обзиром на статусне промене и издвајања и припајања појединих делатности, остварени трошкови могу да послуже као индикативни, али не и као довољно референтни подаци.
- Табеле оперативних трошкова су усклађене са подацима из годишњег програма пословања ПД „Југоисток“, Ниш за 2009. годину.
- Упоредиви оперативни трошкови делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом електричне енергије су планирани у износу од 4.093.615 хиљада динара. Упоредиви оперативни трошкови су за 20% виши од остварених у 2008. години. У наредној табели су приказани упоредиви оперативни трошкови за делатност дистрибуције и управљања дистрибутивним системом електричне енергије:

000 дин.

Ред. број	Позиција	Оств. 2007	Оств. 2008	План 2009	Индекси	
		1	2	3	3/1	3/2
1	Трошкови материјала	496.575	540.745	771.836	155	143
2	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	1.764.184	2.053.864	2.103.454	119	102
3	Трошкови производних услуга	426.957	507.669	684.028	160	135
4	Део резервисања накнаде и друге бенифиције запослених који се исплаћује у регулаторном периоду			19.839		
5	Нематеријални трошкови	487.649	296.873	514.458	105	173
6	УКУПНО (1 + 2 + 3 + 4+5):	3.175.366	3.399.154	4.093.619	129	120

Економско–финансијска анализа појединачних оперативних трошкова нарочито је била фокусирана на трошкове код којих је предвиђено значајније повећање у регулаторном периоду у односу на претходну годину. У оквиру трошкова материјала значајнији раст имају трошкови материјала за одржавање и трошкови горива, који су планирани на бази натуралних величина и цена које су важиле на дан израде предлога плана уз увећање за очекивану инфлацију у 2009. години. Раст трошкова материјала и трошкова горива је последица више планираних активности у 2009. години у односу на 2008. годину и већих цена набавке материјала и горива. У оквиру производних услуга значајнији раст имају трошкови ПТТ услуга, трошкови накнада за комуналне услуге и трошкови услуга одржавања. Раст ПТТ услуга је последица значајнијег повећања цена ових услуга. Трошкови накнада за комуналне услуге су утврђени на основу решења надлежних

служби за 2009. годину, док је раст трошкова услуга одржавања последица већег обима одржавања и додатних улагања у одржавање. У оквиру нематеријалних трошкова значајнији раст имају трошкови премија осигурања који су утврђени у висини уговора са осигуравајућим друштвима, трошкови платног промета сходно већем планираном промету преко текућег рачуна уместо директних уплата купаца, трошкови чланарина због већих обавеза по овом основу, трошкови пореза у складу са решењима надлежних органа, остали трошкови пореза у складу са висином такси за истицање фирме и остали нематеријални трошкови у оквиру којих судски трошкови имају значајан раст због предвиђених судских обавеза у вези са тужбама за наплату потраживања од купаца у 2009. години.

На нивоу целог привредног друштва укупни упоредиви оперативни трошкови планирани су у висини остварених у 2008. години. Раст планираних упоредивих оперативних трошкова за делатност дистрибуције и управљања дистрибутивним системом у односу на остварење у 2008. години последица је и неадекватног рачуноводственог раздвајања између делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом, са једне стране и делатности трговине на мало електричном енергије за потребе тарифних купаца, са друге стране у претходном периоду.

- Трошкови услуга коришћења система за пренос електричне енергије обрачунати су у износу од 1.351.933 хиљада динара и овај износ је усклађен са предложеним Максимално одобреним приходом ЈП „Електро mreжа Србије“ за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије.

Агенција оцењује, да се укупан износ оперативних трошкова у ПД „Југоисток“, Ниш, за делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом електричне енергије, може сматрати прихватљивим, мада постоји простор за даљу рационализацију појединих оперативних трошкова и да она треба да се реализује у наредним регулаторним периодима.

Трошкови амортизације

Процена вредности основних средстава ПД „Југоисток“, Ниш извршена је током 2007.г. од стране овлашћеног консултанта са стањем на дан 01.01.2007. године. На основу новоутврђене вредности регулисаних средстава уз примену амортизационих стопа изведених из процењеног века трајања појединих средстава и планираног активирања основних средстава у регулаторном периоду утврђени су трошкови амортизације по делатностима. Подносилац предлога је обрачунао новоутврђену амортизацију у целини, у износу од 2.149.264 хиљада динара за делатност дистрибуције и управљања дистрибутивним системом, тако што је и уважио набавку и активирање основних средстава у 2007. и 2008. години и планирану набавку и активирање основних средстава у 2009. години.

Регулисана средства

Регулисана средства у регулаторном периоду, за енергетске делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом електричне енергије, планирана су у износу од 16.165.760 хиљада динара и представљају аритметичку средњу вредност регулисаних средстава на почетку регулаторног периода (16.577.542 хиљада динара) и на крају регулаторног периода (15.763.675 хиљада динара). При анализи ових средстава треба имати у виду следеће:

- Износ нето вредности регулисаних средстава на почетку регулаторног периода износи 16.577.542 хиљада динара. Овај износ је основ за утврђивање вредности регулисаних средстава на почетку регулаторног периода и одговара износу исказаном у Билансу стања подносиоца предлога на дан 31.12.2008. године.
- Нето вредност средстава прибављених без накнаде на почетку регулаторног периода износи 228.211 хиљада динара. Кад за ове вредности умањимо износ нето вредност регулисаних средстава на почетку регулаторног периода (16.805.753 хиљада динара) добијемо вредност регулисаних средстава на почетку периода у износу од 16.577.542 хиљада динара.
- Вредност регулисаних средстава на крају регулаторног периода збирно износи 15.763.675 хиљада динара и правилно је израчуната у складу са планираним трошковима амортизације (постојећих средстава и средстава која ће бити активирана у регулаторном периоду), планираним променама вредности нематеријалних улагања (изузев goodwill-а), некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса који ће се дати за њихову набавку у регулаторном периоду, планираним променама вредности средстава прибављених без накнаде у регулаторном периоду и оним планираним променама вредности нематеријалних улагања (изузев goodwill-а), некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку која неће бити активна у регулаторном периоду или која нису оправдана и/или ефикасна.

На основу свега напред наведеног, предложена вредност регулисаних средстава у регулаторном периоду се може сматрати оправданом и прихватљивом.

Инвестиције

При анализи предложених инвестиција, Агенција је користила годишњи План инвестиција за 2009. годину, који представља део годишњег плана пословања ЈП ЕПС и раније припремљени предлог Плана рада и развоја ЈП ЕПС за период до 2015. године. Агенција оцењује да су циљеви ЈП ЕПС у погледу инвестирања у електродистрибутивну мрежу, исказани у поменутом тексту Плана рада и развоја јасни и оправдани, а то се превасходно односи на: унапређење ефикасности дистрибутивних капацитета, улагање у техничка средства која ће допринети смањењу губитака у дистрибутивним мрежама, испуњење законских и преузетих међународних обавеза у погледу достизања стандарда заштите животне средине и друго. Такође, од сваког привредног друштва за дистрибуцију електричне енергије, па и од ПД „Југоисток“, Ниш се очекује даља рационализација трошкова, раст степена наплате и санирање обавеза из претходног периода, како би се добила додатна средства за инвестиције у сопствени развој у планираном обиму.

За 2009. годину, према годишњем програму пословања, ЈП ЕПС је за ПД „Југоисток“, Ниш, предвидео укупне инвестиције у износу од 2.513,1 мил. динара. Од укупно потребних средстава, 62% су сопствена средства, 31% кредити, 2% донације и 5% средства потрошача, еколошке таксе и друго. Агенција оцењује да су предложени инвестициони пројекти оправдани, али би за оцену реалног пласмана средстава била неопходна детаљнија анализа појединачних пројеката и извесности њихове реализације, за шта је неопходно и постојање усвојеног Плана рада и развоја. Међутим, имајући у виду ниво предвиђених инвестиција и како на цену за коришћење система за дистрибуцију електричне енергије утичу само активиране инвестиције, Агенција је сагласна са планом инвестиција за 2009. годину.

Стопа повраћаја на регулисана средства

Подносилац предлога је у регулаторном периоду за енергетске делатности дистрибуције и управљања системом за дистрибуцију електричне енергије применио стопу повраћаја на регулисана средства у висини од 3,45% и то применом реалне цене сопственог капитала пре опорезивања од 0,87%, пондерисане просечне цене позајмљеног капитала од 5,10%, учешћа сопственог капитала у финансирању регулисаних средстава од 40,00%, учешћа позајмљеног капитала у финансирању регулисаних средстава од 60,00% и стопе пореза на добит од 10,00%.

Са предложеном стопом повраћаја од 3,45%, повраћај на регулисана средства за делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом за електричну енергију збирно износи 557.180 хиљада динара.

Агенција је прихватила предложену стопу повраћаја на регулисана средства, обзиром да је она знатно нижа од реалне фер вредности која износи 7,5% за ову врсту делатности.

Трошкови за накнаду губитака

На основу техничких података о количини електричне енергије која се испоручује из дистрибутивног система и оправдане стопе губитака у регулаторном периоду утврђена је количина електричне енергије потребна за надокнаду губитака у дистрибутивном систему од 843 GWh. Одобрена цена електричне енергије за надокнаду губитака износи 2,87 дин/kWh на основу чега су планирани трошкови за надокнаду губитака у износу од 2.416.650 хиљада динара.

Остали приходи

Остали приходи у регулаторном периоду планирани су за енергетске делатности дистрибуције и управљања системом за дистрибуцију електричне енергије у износу од 766.923 хиљада динара и односе се на планиране приходе од продаје нуспроизвода и услуга, приходе од активирања властитих учинака и робе и друге приходе.

На основу свега напред наведеног, предложени износ осталих прихода у регулаторном периоду се може сматрати оправданим и прихватљивим.

Максимално одобрени приход

ПД „Југоисток“, Ниш је утврдио максимално одобрени приход за делатност дистрибуције и управљања дистрибутивним системом у износу од 9.801.718 хиљада динара. Структура максимално одобреног прихода, на основу кога је подносилац предлога утврдио цене за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије наведене у тачки 1 Мишљења Агенције, је следећа:

	000 дин.
Оперативни трошкови	5.445.548
Амортизација	2.149.264
Трошкови губитака	2.416.650
Повраћај на регулисана средства	557.180
Укупно остали приходи	766.923
УКУПНО МАКСИМАЛНО ОДОБРЕНИ ПРИХОД	9.801.718

Просечна цена за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије утврђена на основу максимално одобреног прихода и испоручених количина електричне енергије из Електроенергетског биланса за 2009. годину износи 2,44 дин/kWh.

На основу базних тарифних ставова за тарифне елементе и релативних односа вредности тарифних ставова одређених Тарифним системом за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије, утврђен је и достављен Агенцији ценовник за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије:

Категорија потрошње	Обрачунски елементи	Јединица мере	Дневни тарифни став	Динара за јединицу мере
1	2	3	4	5
1. На средњем напону	Обрачунска снага	kW		186,302
	Прекомерно преузета снага	kW		372,603
	Активна енергија	kWh	виши	1,051
		kWh	нижи	0,350
	Реактивна енергија ($\cos\varphi \geq 0,95$)	Kvarh		0,396
	Прекомерна реактивна енергија ($\cos\varphi < 0,95$)	Kvarh		0,792
2. На ниском напону	Обрачунска снага	kW		298,082
	Прекомерно преузета снага	kW		596,165
	Активна енергија	kWh	виши	2,522
		kWh	нижи	0,841
	Реактивна енергија ($\cos\varphi \geq 0,95$)	Kvarh		0,871
	Прекомерна реактивна енергија ($\cos\varphi < 0,95$)	Kvarh		1,742
3. Широка потрошња	Обрачунска снага	kW		27,945
	Активна енергија:			
	За потрошаче са једнотарифним мерењем	kWh		2,398
	За потрошаче са двотарифним мерењем	kWh	виши	2,741
			нижи	0,685
	За потрошаче са управљаном потрошњом	kWh	виши	2,330
нижи			0,582	
4. Јавно осветљење	Активна енергија	kWh		2,006

Предложени ценовник се може прихватити, пошто се на основу свега напред наведеног може сматрати да је урађен у складу са прописаном методологијом и тарифним системом.

14. децембар 2009. године

A handwritten signature in black ink, consisting of several stylized, overlapping loops and lines, positioned to the right of the date.